

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

CXIII [i. e. CXIV]. An Fidelium Matrimonium Consummatum sit solubile
quoad Vinculum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

NOTA. I. Viro & vxori par est libertas diuortium faciendi. 2. Et quoad thorum possunt autoritate suapte separari ob certum adulterium: quoad Cohabitationem verò opus est iudicio Ecclesiæ. 3. Separatio tamen ob adulterium sit illicita; 1. Si vxor sit vim passâ. 2. Si vterque coniux sit adulter: 3. Si post cognitum adulterium rem cum compare habuerit: 4. Si autor coniugi fuerit ad adulterium.

DICO AD I. *Aug. l. 1. de adult. cõiug. c. 1. 2. 3. 4.* distinguit verba Pauli; quòd loquatur de separatione iniusta ibi: *Præcipio vxorem à viro non discedere. De iusta ibi: Quod si is deceaserit, manere innuptam.* Errant igitur Luthero-calvinistæ locum totum de Iniusta exponentes sola.

AD II. Et verò sunt plures. Nam ibidem *Mat. 19.* posita causâ fornicationis; promittit centuplum dimittenti⁹ vxorem, & sequentibus Christum. Item, *1. Cor. 7.* ob infidelitatem fieri discessionem posse permittitur. Itaque sententia Christi sic intelligenda est, vt non pugnet cū Christo, & Paulo. Ratio: quia dimissio potest solum fieri ob crimina in damnum comparis vergentia: aut ob maius bonum. Fornicatio enim opponitur directè fidei matrimoniali: cætera crimina solum per accidens. Deinde liberat comparem ad omnem vitam à debito reddendo: alia crimina non liberant.

AD III. Quia iusta est dimissio ob fornicationem; ideo periculum dimissioni non imputatur dimittenti iustè. Ex duobus enim periculis minus eligendum est: at alienum nocentis censetur minus proprio innocentis.

AD IV. Ista, de quibus Scripturæ,

non Vinculum ipsum efficiunt; sed ad illud consequuntur: alioquin longior peregrinatio esset prohibita. Vinculum autem est obligatio, quâ alter fit alterius proprius in omnem vitam.

QVÆSTIO CXIV.

An Fidelium Matrimonium Consummatum sit solubile quoad Vinculum?

LUTHERVS *l. Capt. Bab.* statuere nil audeat; optat tamen definiiri, Non ab Episcopis, sed duobus doctis & bonis. Licetè solui etiam Vinculum ob vel Fornicationem, vel de eadem absentiam alterius: Sic anno 1520. At anno 1523. *comment. in 1. Cor. 7.* Licetè solui ait, si alter sit ethnicus, aut falsus Christianus, aut rixosus, aut ad quodcunq; peccatum indurat, aut pauper sit, aut amici conunctos noluit BRENTIVS *in Mat. 19.* Quoties alteri non est commodus; aut quacunque de causâ sibi displicant.

MELANCHTHON *in Locis*, Licitum vult ob fornicationem, aut si alter iniuste discedat ab altero. CALVINVS *Inst. l. 4. c. 19. §. vlt.* ait tyrannicam legem esse, quæ non permittit solutionem Vinculi ob adulterium aut Infidelitatem, Kemnitius sequitur Calvinum. ERASMVS anno 1515, docuit licere ob fornicationem etiam vinculum solui: Sic & Caietanus, & Catherinus: Qui duo tamen se submiserunt Ecclesiæ. Licere tamè maxime volunt in fonti.

SVADENT istis, quæ ex omnibus collegit Kemnit. 1. Lex innocentem nubere alteri vetans priuat iure suo citra culpam. 2. Diuortium, à Christo concessum ob fornicationem, si tæ laqueus in fonti, qui vritur. 3. *Mat. 19.* quæritur de dimissione quoad Vinculum, non quoad thorum: nam solam illam norant, qua ducere aliam licebat. *Deu. 24. l. eu. 11. l. 1. 3. Ezech 44.* Ergo, qui dimisit ob fornicationem, & aliam ducit, non machatur. 4. *Præcipio non discedere:* subaudi, nisi ob fornicat. Si discesserit, iniuste & non ob fornicat. tunc Manere innuptam: ergo si iuste ob fornicationem discesserit, nub. re potest. & c. *Bellarmin. c. 17. §. Mat. 5.* Generalis sententia est: *Qui dimiserit vxorem*

rem, sc. iniuste, exceptâ fornicationis causâ quæ iusta est; facit eam infontem mœchari. & qui dimissam fontem seu infontem duxerit, adulterat: Ideo trāsire ad altera vota licet infonti: non licet fonti, in pœnam. Et loca *Mar. 10. Luc. 16.* quæ silent de fornicationis causâ, debent exponi per Matthæum 19, quod liceat ob fornicationem & dimittere, & ducere aliam. 6. Verba, Rom. 7. & 1. Cor. 7. *Vinente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro.* Quia ligata est: hæc generaliter capienda sunt; non in casu fornicationis, ait Caietanus, Calvinus, Erasmus, Bucerus, Kemnitius. &c. q. d. Generaliter mors est expectanda in diremptione Vinculi, non autem in Dimissione.

AUTOR. Theologis *Diuortium* est separatio matrimonii consummati quoad thorum aut Cohabitationem, manente Vinculo: *Repudium*, soluto vinculo. Iuristis *Repudium* est seu sponsæ seu vxoris: *Diuortium* solius vxoris. Theologis factum ob fornicationem diuortio, nubere neutri licet, ob permanens Vinculum. 1. Ita S. Scriptura in meo *Antichristo p. 3. q. 45.* 2. Ita Traditio singula per sæcula S. Patrum. Clemens in Can. Apost. can. 43. Vide *Bell. c. 16.* 3. RATIO. Quia Matrimonium est signum coniunctionis Christi cum Ecclesia in vinculo insolubili: ergo & ipsum est tale: Sic *Aug. l. de bono coniug. c. 7. 15. 18. 24.* 2. Si liceret, liberis pater fieret vitricus, viuâ matre, ait *S. Ambr. in Luc. 16.* 3. Repudiis innumeris fiet et porta ait *S. Hier. in Matt. 19.* 4. Vbi lex prohibēs fontem dimissum nubere? Soluto vinculo quid cum prohibet magis, quàm infontem? Nec ethnici, vbi discipula vige bat, repudium permittebant, teste *Tertull. in Apolog. c. 6.*

DICO AD I. Lex ea est Christi, non Papæ: & priuat infontem sine culpa quidem; sed non sine causâ.

AD II. Infontem, si cōtinere nequeat, lapsè ignoscat, & retineat eā in remediū: nā dimittere non tenetur. Non autem videri durum debere, culpis ignoscere cōparis, docet *S. Aug. vbi supr.* Sin' eam retinere non licet; ecce remedium, *Matt. 2. Petite, & accipietis donum continentiæ.* Quid si vxor in morbum incideret perpetuum? aut ab hoste abriperetur? &c. ita Augustinus.

AD III. Istud: *Nisi ob fornicat.* Si Exceptiue sumatur, tunc sermo est de dimissione ob fornicationē, perstante vinculo: licet Pharisei interrogarint de dimissione quoad thorum et vinculum. Nam in Vinculo sunt duo: Dimissio, & Potestas ducendi aliam: illam Dominus concessit ob fornicationem: at hanc omninō sustulit, Si verò Negatiue accipiat, cum *Aug.* tunc damus loqui Dominum de dimissione quoad vinculum; sed negamus eam in causa fornicationis.

AD IV. Loquitur de discessione solum ob iustam causam; alioquin si daret optionem, pugnaret secum ipso, & cum Euangelio.

AD V. Si prohiberetur nubere in pœnam; & tamen soluta esset à vinculo; nubēs non mœcharetur, etsi matrimonium fieret irritum: quod absurdū. Neque per Matthæum exponuntur sequentes Euangelistæ: iste enim ante hos scripsit & Marcus Romanis, quæ eis Petrus; Lucas Gentibus, quæ Paulus eis prædicarat: non vt supplerent in eo; sed vt pseudomatthæum redarguerent.

AD VI. At plana esse verba dicit *S. Aug.* Nec Apostolus vnquam addidit exceptionem. Ei contentiunt *S. Patres,* & ratio. Quia docere intendit legem

obligatio ad legem, donec vel Lex abrogetur, vel coniux moriatur: ita morte Christi factum, & Lex mortua est, & homines in alium translati sunt statum, ceu mortui legi veteri.

QVÆSTIO CXV.

An, & Quæ sint Impedimenta Matrimonii?

LVTHERO-CALVINIANI promiscuè, Lex parte Consensus impedimenta matrimonium contractum Dirimentia admittunt tria, Errorem, Conditionem, Coactionem: Addunt Defectum consensus paterni. Ex parte Personæ, duo simpliciter: Impotentiam reddendi debiti, & Ligamen: Duo non simpliciter admittunt, Cōsanguinitatem, & Affinitatem; sc. quoad Gradus in Leuitico designatos: cætera reiciunt, ac damnant. *Melanche. in Locis tit. de Cōiugio. Lutherus serm. de Matrim. Duodeniginti causas in suo Iure effinxit Papa, quibus omnibus matrimonium vel dissipet, vel impediatur: Quas tamen ferè omnes & reicio, & condemno.*

AVTOR. Impedimenta sunt duplicia: 1. Impedientia; sed non Dirimentia; quæ aduersantur Matrimonii, non Essentiæ, sed Solennitati, vel accidenti. Quæ sunt duo:

Ecclesie Vetitum; nec non Tempus Fariatū, Impediunt fieri, permittunt facta teneri

2. Impediētia & Dirimentia, quæ Essentiæ Matrimonii aduersantur sic, ut cū iis nunquam sit verum matrimonium. Hinc contractum de facto, non de iure irritum reddunt. Sunt ea XII.

Error, Conditio, Votū, Cognatio, Crimen, Cultus disparitas, Vis, Ordo, Ligamē, Hone-
Sifis Affinis, Si fortè coire nequibus. [Itas,

Hæc socianda vetant connubia; facta re-
tractant.

Essentialia autem matrimonii sunt tria, 1. *Consensus*, ut causa Efficiens qui ponit Intentionem: 2. *Cum Signo expres-*

sus, ut Formā; quod tale est, qualis Consensus verus, aut falsus: 3. *Inter Legitimas Personas*; quæ sunt Materia. Ex parte Consensus est Ignorantia personæ, vel conditionis, & Coactio. Ex parte Personæ, cætera accidunt omnia.

Porro nos de iis solum, quæ controvertunt Aduersarii.

QVÆSTIO CXVI.

An Consensus parentum requiratur necessarium ad Matrimonium Ratum?

LVTHERVS Serm. de Matr. Si ex Matrimonio citra consensum parentum contracto, sit nata proles; firmum esto matrimonium. Si nendum sit nata in potestate parentum erit confirmare vel irritare. 2. **ERASMVS** in Dialogo de matr. *Inscius parentibus contractum, nec Natura sensus adprobat; nec Veterum leges: nec Moyses ipse; nec Euangelica, aut Apostolica doctrina,*

3. **BUCERVS** in Mat. 19. optat reuocari in vsum leg. s. ciuiles, quæ vetēt contractas absq; parentibus. 4. **BRENTIUS** in Catech. iubet in eo stare iudicio magistratus: quidd sint casus, in quibus consensu parentum nil opus. Sic & **KEMNITIUS**. **CALVINVS**. &c

SVADENT istis, quæ collegit **Kemnitius** p. 2. *Exam. pag. 1273. ex prædictis.* 1. *Quia Pontificii quidam, ut Gropperus in Inst. Colon. affirmant requiri consensum.* 2. *Talis esse debet coniunctio, ut eius autor esse Deus possit. Nam, Mat. 19. Quod Deus coniunxit. &c. At Deus non est autor illius, quod contra eius præceptum contrahitur. Nam in quarto Decalogi iubentur liberi obedire parentibus: Idq; exponitur Col. 3. Filii obedite parentibus PER OMNIA. Proinde Istud Relinquet homo patrem, &c. Et adharebit uxori, intelligi debet de matrimonio consummato. Sic lex Dei Exo. 22. Deut. 22. Item, Num 30. Si puella quid vouit inscio patre, hic irritare potest: ergo & sponsonem matrimonii Deniq; Deus mediante præcepto iungit duos, sine quo Medio nulla est coniunctio.* 3. *Iura Ciuilia irritant sic cōtracta: quæ aiunt; Ciuilis & naturalis ratio suadet hoc fieri: in tantum, ut iussus parentum præcedere debeat.* 4. *Ius Canonicum sæpè iubet idem.*

AV-